

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt II. Fidem divinam parte sui præcipua eorum esse, quæ omnem humanæ mentis intelligentiam superant.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

tum inclinatur, & movet nos ad certissimè credendum omnibus, quæ DEUS sive per sacram Scripturam, sive Ecclesiam suam sanctam (quæ vulgariter Verbum Dei appellantur) nobis credenda proponit.

Ista fidei notione universa complectimur, tum supernaturalia, vim omnem intellectus nostri excedentia, ut Sanctissimæ Trinitatis, Incarnationis Filii DEI, aliæque similia arcana: tum etiam alia in Scripturis sacris comprehensa, quæ nequaquam intellectus humani aciem excedunt: qualia sunt, quæ ad nostram instructionem, & doctrinam divinitus inspirata & concepta sunt: ut vitia esse detestanda, amandas virtutes.

De his igitur omnibus, utroque modo ad fidem pertinentibus, hoc Tractatu dicturi sumus; quandoquidem ambabus istis fidei partibus iustus alatur, ac enutritur, ut postea explicabitur.

CAPUT II.

Fidem divinam parte sui præcipua eorum esse, quæ omnem humanæ mentis intelligentiam superant.

Fidei divinæ ratio & essentia in hoc propriè, & præcipuè consistit, quòd ea, quæ omnem sensum, & intellectum humanum excedunt, luce superiori credenda proponat.

De sensibus animæ interioribus; quòdque fides eos omnes excedat. §. 1.

Sensus autem non solos quinque illos intelligimus exteriores; satis enim manifestum est, angustos & corporeos nimis esse, ut iis fidei divinæ natura constringatur, sed & sensus quinque interiores: nam ut D. Augustinus, & ipsa experientia docent, mens hominis interior, pari eum exteriori proportionem, quinque etiam sensibus à materiæ corporisque contagio secretis utitur, spiritualiter videndo, audiendo, gustando, odorando, tangendo, quos ex sacra Scriptura percensere licebit. De visu habemus Deuteronomii

Deut. 32. Videte, quòd ego sim Solus. De auditu: audi Psal. 44. filia & vide. Psal. 44. De gustu: Gustate & respice, 33. dete, quoniam suavis est Dominus. Psal. 33. De odoratu: Curremus in odorem unguentorum tuorum. Cantic. 1. Ac denique de tactu: Venter meus intremuit ad tactum ejus. Cant. 5.

Pulchre de intellectualibus istis animæ sensibus S. August. l. 1. confess. c. 6. Quid autem amo, quando te amo? non speciem corporis, non decus temporis, non candorem lucis, ecce isti amicum oculis, non dulces melodias cantilenarum omnimodarum, non florum & unguentorum & aromatum suaveolentium, non manna & mella, non membra acceptabilia carnis amplexibus. Non hac chry amo Deum meum: & tamen amo quandam lucem & quandam vocem, & quandam odorem, & quandam cibum, & quandam amplexum, cum amo Deum meum, lucem, vocem, odorem, cibum, amplexum, interioris hominis mei: ubi fulget anima mea, quod non capit locus, & ubi sonat, quod non rapit tempus, & ubi olet, quod non spargit flatus, & ubi sapit, quod non minuit edacitas, & ubi haret, quod non divellit satietas. hoc est, quod amo, cum Deum meum amo. Spirituales igitur am-

Thom. à Jesu Oper. Tom. 2.

mæ visus in Deo lucem invenit serenissimam; auditus; harmoniam jucundissimam; olfactus, odorem suavissimum; tactus, amplexum inextimabili voluptate dulcissimum.

Verum enimverò actus Fidei divinæ omnem sensuum istorum cognitionem supervolant, infra enim ipsam est, quidquid intellectus videre, voluntas complecti, gustare aut experiri potest. Objectum namque Fidei præcipuum est DEUS, prout in se est, ad quod nequaquam attingere potest lumen ullum naturale, quantumvis præclarissimum. Etenim, ut docuit S. Dion. à S. Thom. citatus cap. 1. de divinis nominibus, omnibus ipse (nimirum DEVS) est universaliter incomprehensibilis, neque sensus est ejus, neque phantasia, neque opinio, nec ratio, nec scientia: Et S. Gregor. homil. 14. in Ezechielem, ubi allegans Gregor. locum Isa. 6. Vidi Dominum sedentem super solium excelsum & elevatum, & ea, quæ sub ipso erant, replebant templum, subiungit: Quicquid de illo modo conspiciatur, adhuc non est ipse, sed sub ipso est.

De sublimitate Fidei supra omnem actum intellectus, & de cognitione Dei per negationem. §. 2.

Colligit insuper ex his S. Thom. 2. 2. qu. 8. s. Th. 2. art. 7. Quòd tantò in hac vita Deum perfectius cognoscimus, quantò magis intelligimus eum excedere, quòd quidquid intellectu comprehenditur. Quæ cognitio, Fidei divinæ actus est, ut ibidem S. Doctor docet, quo supra omne id, quod de Deo intelligere, ac concipere possumus, aliquid altius inintelligibile, & inconceptibile intelligimus; unde intellectus obscura ista fidei cognitione illustratus, remanet in doctissima quadam ignorantia, quam Theologi cognitionem Dei per negationem nuncupant. Si igitur attentius prædicta discutiamus, ibi exordium reperiemus fidei, ubi est operationum humanarum fastidium & complementum.

Rem familiariùs exemplo demonstrabimus: Cognoscit aliquis de DEO, quòd sit bonus, omnipotens, iustus, &c. gustat & videt, quàm suavis est Dominus, multaque alia sublimia, de Deo cognoscit. Sed fides divina altius progrediens, docet DEUM, quem sic cognoscimus, & gustamus esse supra omne id, quod de eo cognoscimus, & gustamus: quæcunque namque Deo intelligendo attribuimus, angustæ sunt, & limitatæ similitudines perfectionum quarundam divinarum: Sed ipsum, quod DEUS est, superaugustissimum est, & infinitè omnes creaturæ limites superexcedens.

Simili quodam modo ad declarandam angelicæ naturæ essentiam, forma, quæ possunt præstantissima, juvenem depingunt alatum, &c. Ita cum volumus divinæ Essentiæ comprehendere Majestatem, quidquid magnum aut perfectum inter nos reperitur, ad Deum attollimus, & perfectiores creaturarum Creatori attribuentes, magnam quid Deo nos præstitisse, magna que de Deo sensisse existimamus: verum sicut Angeli natura supra omne id est, quod pictura corporalis exprimere potest, sic omnes istas creaturarum suarum similitudines, omnemque perfectionem, aut magnitudinem, quam ratione effingere possumus, infinitè exsuperat DEUS, atque hoc excessu suo terminat supernaturalis fidei cognitionem.

A 2

Altus

Altissimus hic DEUM cognoscendi modus idem planè est, quia à S. Dionysio pluribus locis dicitur *Cognitio divinarum tenebrarum*: mysteria enim directè ad fidem pertinentia; ut SS. Trinitatis, Incarnationis, Eucharistiae, eo ipso aliter cognoscere non possumus, nisi intellectus nostri tenebras ad divini Solis splendorem caligantis ingrediamur. Nam teste S. Basilio proœmio de vera fide: *li, qui Dei beneficio ampliorem quam ceteri, cognitionem sunt consecuti, maximè intelligunt, quam sapientia omnem cuiusque ad ipsam comprehendendam captum exuperet.* Consonat & S. August. egregia hac, quam habet *Serm. 1. de Trin.* sententiâ, *Credo quod nescio, & propterea scio, quia me scio nescire, quod nescio*: Sic in his Fidei nostræ arcanis plus ille scit, qui minus intelligit, nondum enim in vita hac mortali ea intelligendi tempus advenit.

Basilius proœm. de vera fide.

S. Aug. Serm. 1. de Trin.

Deliciare hic anima mea, & gaude gaudio magno valde, quod non exiliter de Deo tuo, sed supra modum in sublimitate, supra omne, quod de eo intellectus intelligit, sentite valeas, & clausis rationis tue januis laxa vela voluntatis, bina brachia tendens amoris, & adipsam puelulæ lactentis cantu, & suspiria cum Sponsa, *meliora sunt ubera tua vino.* Ecce quomodo infantulæ sine discursu ad ubera trahuntur matris, ita & tu clausis oculis, ad dulcissima aspires ubera Deitatis, quorum, cum scrutando deficiat intelligere ubertatem, fuge amando dulcedinem.

Cent. 10

Magna certè stultitia & superbia est, nostris rationculis divinarum mysteriorum profunditatem, soli fidei perviam intelligere, & scrutari velle, & qua tandem ratione, toto licet conatu annitatur, aliquem arcanorum istorum conceptum formare poterimus? Sicut enim, exemplum est S. Greg. lib. 4. Dialog. cap. 1. *Si pregnant mulier mittatur in carcerem, ibique pariat filium, qui natus puer in carcere nutritur, & crescat, cui si forsasse mater, qua hunc genuit, Solem, Lunam, fluvium, montes & campos, volantes aves, currentes equos, nominet, ille verò, qui est in carcere natus, & nutritus, nil aliud, quam tenebras carceris sciat, & hac quidem esse audiat, sed quia per experimentum non novit, veraciter esse diffidat: ita in hac exilij sui cecitate nati homines, &c.*

C A P V T III.

Cur voluerit obligare nos DEVS ad credendum mysteriis omnem intellectus nostri aciem excedentibus?

Inter plurimas huiusce rei rationes aliquot nobis nunc obvias asseremus.

R A T I O I.

Voluit DEUS ineffabili sua bonitate creaturam rationalem de tenebris transferre in admirabile lumen, extrahens eam de regione umbræ mortis, elevans ad altiores sui luminis sphaeram, ei communicans lucem & cognitionem, qua seipsum cognoscit, ceteraque creata, quo divini luminis illustrata splendore, magna procul dubio nobilitatur dignitate, & non secus, quam radio solari aër, & ferrum

igne splendet, purificatur & perficitur.

Sciendum enim hic est, siquem Christianæ Philosophiæ esse, animas nostras modo altissimo, & huius vitæ supernaturalissimo unire & conjugere Deo, quia autem in nobis nihil est nil vultus & scoria, ac per consequens mera impedimenta ad tam sublimem cum tanta maiestate unionem, necessarium est, totum, integrumque mutari & reparari hominem, omnibusque suis expoliari facultatibus, fabricam domus istius rationalis, & omnem ejus suppellectilem dissolvere, aliudque noviter ædificari, & exornari dignum tanto Regi habitaculum. Sicut Salvator noster ait: *Qui perdidit animam suam propter me, inveniet eam*: si enim DEUS & hominum fieri debent, quod Christus Dominus docet Patrem suum rogat, ajens: *Rogo Patrem, ut sint unum.* Clarissimum certè est, non Deum, sed hominem in aliud esse commutandum, secundum illud S. Augustin. *Nec tamen me in te mutabis, sicut cibum carni tuae, sed tu mutaberis in me*: Quamobrem, cum homo, si accuratè ejus natura expendatur, quatuor constet rebus, una essentia naturali, & tribus ad Teragustissimæ Trinitatis similitudinem, proprietatibus, quæ sunt posse, velle, & intelligere, hæc omnia, quantum possibile est, destrui & deperdi necessarium est, priusquam possit admitti ad sublimem cum Deo conjunctionem. Atque idcirco imprimis quidem ipsum esse naturæ in jussu, certo modo transformatur in esse supernaturale gratiæ, quod agnoscens S. Paulus, inquit: *Gratia Dei sum id, quod sum, quo nimirum esse deo, in novam regeneratur creaturam, quoniamque renascimur infantiam.*

Velle similiter nostrum, ut nobilissimam illam amplecti possit Divinitatis essentiam, transformari oportet in eam, quæ supra naturam est, divinam charitatem, quæ diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis. Nimirum quoque impotens potentia nostra, suo fini consequendo insufficientissima, abeundanda est, & eradicanda, ut ad omne opus bonum reprobos, & nihil valere nos ex limantes, potentia divinæ per virtutem spei conjuncti, nobis communicata quodammodo Salvatoris omnipotentia, *Omnia possumus in eo, qui nos creavit.* Eodem itaque planè modo necessarium est, ut intellectus se seipso & omni sua naturali facultate, & acumine, tanquam parvis tenebris, meraque ad tam profundarum rerum intellectum caligine funditus exuat, ut possit supervestiri luce celesti, & sapientia divinæ, per quam, modo supernaturali, & divino ipsum DEUM cognoscat.

Porrò, sicut gratia participatio quadam est divinæ naturæ, attestante Apostolorum Principe, *Ut per hæc efficiamini divinæ consortes naturæ*: & charitas, communicatio quadam est sancti Spiritus & divini amoris, quo seipsum DEUS amat, unde & per illam unimur, secundum illud S. Joannis: *Qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo.* Ita & mediante habitus fidei, infunditur pars quædam eam communicatio divini luminis, per quod remanet unita & conjuncta divinæ sapientiæ & luci, qua seipsum Deus, & arcana omnia mysteria, aliæque salutem nostram concordentia clarè cognoscit: nam de isto quoque fidei lumine intelligi voluit Prophetæ David, quod dixit Psalm. 35. *In lumine tuo respiciam te.*

O verè magna intellectus nostri excellentia, qui